

duba sambolec

galerija
suvremene
umjetnosti
zagreb
1982.

**zvonko
maković**

Pratimo li skulpturu posljednjih nekoliko godina, i to skulpturu pretežno mlađih autora, lako možemo zamijetiti kako se ona po mnogo čemu razlikuje od djela prethodnih generacija. Te se razlike očituju i u drukčijem tretmanu materijala i u semantičkom naboju. Još su predstavnici povijesnih avangardi ovog stoljeća unijeli niz novih materijala u domenu skulpture, i teško je taj inventar dopuniti bilo čime što već nije našlo oblikovnu primjenu. Papir, platno, staklo, sintetički materijali . . . sve je to odavno ušlo u muzeje kao kiparska građa. Međutim, mladi takve kao i one

klasične materijale promatraju drukčijim okom nastojeći u njima istaknuti prirodne vrijednosti i prirodne datosti uzdići na nivo likovnih činjenica. To znači da se tvarni sokovi izabranog materijala nastoje iscrpsti do krajnjih mogućih granica i elementarnoj građi odrediti novi statusni poredak. Često se u takvoj »poetici stvari«, poetici sirove materijalnosti, upozoravalo na duh nove senzibilnosti, novog romantizama. I zaista, mladi umjetnici, ističući gradivne elemente materijala, s radošću otkrivaju i svoj emocionalni odnos prema materijalu.

Takav novi odnos, pun emocionalne nabijenosti, veoma često prelazi granice plastičke stvarnosti. Djelo više nije samo skulptura postavljena u galerijski prostor ili otvoreni ambijent. Djelo je i više od skulpture. Ono je nalik amuletu, nalik magijskom predmetu punom mističnih značenja, nalik ritualnom objektu koji ima i druge funkcije osim standardnih likovnih funkcija. Ne jednom spominjala se individualna mitologija kao važna komponenta u novoj ili »drugoj« skulpturi. Taj duh novootkrivene prirode i prirodnosti seže u kasne šezdesete godine, u pokret »arte povera«, da bi se desetljeće kasnije razvio u neoromantizam. Međutim, prisutnost emocija, senzualnosti i erotičnosti ne isključuje intelektualni habitus umjetnika. Štoviše, intelek-

tualnost i spekulativnost prožeti su snažnom emotivnošću i erotičnošću. Oni se međusobno dopunjuju proširujući tako semantičku zalihu djela.

Radovi mlađe slovenske kiparice Dube Sambolec nose sva obilježja nove ili tzv. »druge« skulpture. Izbor materijala kojim se autorica služi seže od mjedi, željeza i čelika do olova, gume, bitumena, pijeska i papira, a inventar oblika od kokca, piramida i smekšanih kugli do kružnih ploča, traka, šipki i izduženih valjkastih, često faloidnih elemenata. Međusobnim rasporedom oblika Duba Sambolec uključuje i prostor galerije u plastičku stvarnost, pa se pojedini radovi doimaju poput ambijenta. Skulpture su postavljene na pod, bez postamenta, bez ograde, i tako poprimaju svojstvo predmeta. Upravo takvim deziluzioniranjem autorica postiže važan inovacijski korak u formalnom pogledu, a u odnosu na tradicionalnu skulpturu. Istodobno se obradom materijala te brižljivo biranom teksturom približava neoromantizmu. Crni sjaj bitumena, u kontekstu s mjedi ili olovom, nužno priziva različite asocijacije koje otvaraju značenja djela. Magijske i ritualne komponente potječu dakle iz rječnika oblika kao i načina obrade materijala. U svemu se tome Duba Sambolec pokazala kao izuzetno nadaren autor, autor čvrste individualnosti i samosvjesti.